

سیاست خارجی ایران و دیپلماسی فرهنگی

www.ketab.ir

رضا احمدی موسی آباد

نجمه ایزدی

سرشناسه	: احمدی، رضا، ۱۳۵۷ -
عنوان و نام پدیدآور	: سیاست خارجی ایران و دیپلماسی فرهنگی / رضا احمدی، نجمه ایزدی.
مشخصات نشر	: گلستان: نشر کیسان، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	: ۱۷۸ ص.
شابک	: ۷۵-۲-۷۴۸۱-۶۰۰-۹۷۸ : ۱۳۰۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: دیپلماسی فرهنگی-- ایران
موضوع	: Cultural diplomacy-- Iran
موضوع	: ایران -- روابط خارجی
موضوع	: Iran -- Foreign relations
موضوع	: ایران -- سیاست و حکومت
موضوع	: Iran -- Politics and government
شناسه افزوده	: ایزدی، نجمه، ۱۳۵۷ -
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۵ : ۱۶۵۰/الف/DSR
رده بندی دیویی	: ۵۵/۳۲۷
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۸۳۴۴۰

نام اثر	: سیاست خارجی ایران و دیپلماسی فرهنگی
مؤلف	: رضا احمدی موسی آباد، نجمه ایزدی
ویراستار	: حامد حسین زاده
مخترع آرا	: فرشته ایزدی
ناشر	: کیسان
نوع	: رقی
چاپ	: پیشگام
نوبت چاپ	: اول/۱۳۹۵
شمارگان	: ۱۰۰ نسخه
قیمت	: ۱۳۰۰۰ تومان
شابک	: ISBN: ۹۷۸-۶۰۰-۷۴۸۱-۷۵-۲

فهرست

۱	 مقدمه
۷ فصل اول؛ کلیات و مفاهیم	
۴	 ۱-۱. نولوژی
۵	 سیاست خارجی
۷	 مبانی فرهنگی
۸	 فرهنگ
۹	 منافع ملی
۱۱	 سیاستگذاری عمومی
۱۲	 دیپلماسی
۱۴	 ویژگی‌های اصلی دیپلماسی
۱۵	 وظایف دیپلماسی
۱۶	 اهداف دیپلماسی
۱۷	 دیپلماسی عمومی
۱۷	 دیپلماسی فرهنگی
۲۴	 ارتباط دیپلماسی فرهنگی و مفهوم قدرت نرم
۲۵	 مبانی دیپلماسی فرهنگی
۲۶	 اهداف دیپلماسی فرهنگی
۲۶	 اهمیت دیپلماسی فرهنگی

فصل دوم؛ فرهنگ و سیاست خارجی

۲۹	تعریف فرهنگ و عناصر تشکیل دهنده آن
۳۱	تعریف مفهوم فرهنگ از دیدگاه معاصرین شرقی
۳۲	اهمیت فرهنگ از دیدگاه امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری
۳۳	ویژگی های فرهنگ
۳۴	عوامل اثر بر فرهنگ
۳۴	فرهنگ پذیری
۳۵	انواع فرهنگ
۳۵	متغیرها و روندهای دهنده پذیرش
۳۶	فرهنگ سیاسی
۳۷	فرهنگ ملی
۳۷	فرهنگ و تمدن
۳۸	فرهنگ و امنیت
۳۸	اشاعه فرهنگی
۳۸	تهاجم فرهنگی
۳۹	تفاوت های تبادل فرهنگی با تهاجم فرهنگی
۳۹	توسعه و مفهوم آن
۴۰	اهمیت و ضرورت توسعه فرهنگی
۴۱	ابزارهای توسعه فرهنگی
۴۱	سرمایه فرهنگی
۴۲	سیاست فرهنگی

سیاست فرهنگی دولت‌ها	۴۴
مدیریت فرهنگی:	۴۴
روابط بین فرهنگی	۴۶
اهداف برقراری روابط فرهنگی	۴۷
سیاست خارجی به عنوان بازتاب فرهنگ ملی	۴۷
فرهنگ گرایی در روابط بین المللی	۴۹
فرهنگ در خدمت سیاست خارجی	۵۸
نقش فرهنگ در سیاست خارجی	۶۴
فرهنگ و نظام ارزشی	۶۷
ارزش‌ها و مطلوبیت‌های سیاسی	۶۸
مشروعیت نظام سیاسی	۶۹
رویکرد ارتباطات بین فرهنگی	۷۱
تماس فرهنگی	۷۷

۷ فصل سوم: امام خمینی (ره) و سیاست خارجی ج.ا.ا

محورهای سیاست خارجی از دیدگاه امام	۸۰
انزواگرایی یا حضوری فعال در روابط بین الملل	۸۱
پاسخ قانون اساسی به ابهامات	۸۳
پاسخ امام به ابهامات	۸۴
توصیه به دولت‌ها و ملت‌ها به همدلی و وحدت	۸۷
نفی ملیت گرایی و قومیت گرایی	۸۹
مصلحت در سیاست خارجی از نگاه امام	۹۱

۹۱	تعریف مصلحت
۹۲	خشتی کردن توطئه دشمنان
۹۳	مصلحت اهم در سياست خارجي؛ مصالح «ملت» يا «امت»؟
۹۹	ويژگيهاي ام القري
۱۰۰	رهبري و نظام حاكموني
۱۰۱	رضاييت حدود و حفظ شعائر اسلامي در جامعه
۱۰۲	شجاعت و شامت كنشيزي
۱۰۲	دفاع از حدود و سوراخم در مجامع بين المللي
۱۰۳	تلاش در جهت اشاعه احكام و فرهنگ غني اسلام
۱۰۴	دارا بودن توانمندي هاي ژئوپولتيك و راهبردي
۱۰۶	خشونت سياسي در عرصه بين المللي و اذيتيه صدور انقلاب
۱۰۹	فرهنگ مهم ترين وسيله انتقال پيام
۱۱۱	هدف از صدور انقلاب بيداري دولتها و ملت ها

فصل چهارم؛ سياست صدور انقلاب و پيلااس فرهنگي ج.ا.ا

۱۲۰	الزامات ديپلماسي فرهنگي ايران
۱۲۵	تاثيرات اساسي انقلاب اسلامي بر فرهنگ جهاني
۱۲۷	انقلاب اسلامي و ارزش هاي فرهنگي
۱۲۸	انقلاب اسلامي و صدور ارزش هاي فرهنگي
۱۳۰	صدور انقلاب اسلامي
۱۳۲	معنا و مفهوم صدور انقلاب
۱۳۴	صدور ارزش هاي فرهنگي

- ۱- دعوت و تبیین مفاهیم و معارف اسلامی ۱۳۵
- ۲- معرفی و تبیین فرهنگ و تمدن ایران اسلامی ۱۳۶
- ۳- فرهنگ و تمدن حقیقی در پرتو انقلاب اسلامی ۱۳۸
- ۴- تقویت وحدت امت بزرگ اسلامی ۱۳۹
- ۵- معرفی چهره‌ی اصیل تشیع و احیای فرهنگ اهل بیت (ع) ۱۴۰
- ۶- ترویج و گسترش زبان و ادبیات فارسی ۱۴۲

فصل پنجم: تأثیر دیپلماسی فرهنگی ایران بر بیداری مسلمانان

- اثرگذاری انقلاب اسلامی بر روند بیداری اسلامی ۱۴۶
- ۱- سطح منطقه‌ای ۱۴۶
- الف) کارگزاری ۱۴۶
- ب) ساختاری ۱۴۸
- ۲- سطح بین‌المللی ۱۵۱
- الف) کارگزاری ۱۵۱
- ب) ساختاری ۱۵۳
- گسترش ارزش‌های انقلاب اسلامی ۱۶۲
- نفی افراط‌گرایی و ظهور الگوهای نوین ۱۶۷
- منابع: ۱۷۴

مقدمه

نیل به مقاصد سیاسی، امنیتی و اقتصادی همواره از مهم‌ترین اهداف کشورها در تدوین و اعمال سیاست خارجی‌شان بوده است. برای تحصیل این مقاصد کشورها عمدتاً و به طور سنتی نوعی دیپلماسی مبتنی بر رویکردها و ابزارهای سیاسی، نظامی و اقتصادی را در پیش می‌گیرند؛ با این همه، در سالهای نیمه دوم قرن بیستم رویکردهای نسبتاً جدیدی در دیپلماسی مطرح شد که توجه روزن‌تر و تأکید بیشتر بر راهکارها و ابزارهای فرهنگی را به مسئولان و طراحان سیاست خارجی توصیه می‌کرد. بررسی دیپلماسی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران که به بهره‌گیری از قدرت نرم اندیشه ورزی و متقاعدسازی درصدد شناساندن آمدر نوان اسلامی - ایرانی و جهت‌دهی به افکار عمومی بین‌المللی در مسیر معرفت‌شناسی آنها و ارزش‌های فرهنگی و دینی است از اهمیت شایان توجهی، به ویژه در عصر جهانی شدن، بهره‌مند است.

مفروض اصلی کتاب دیپلماسی فرهنگی در سیاست خارجی جمهوری اسلامی بر این پایه قرار دارد که از میان عناصر مؤلفه‌های مؤثر در سیاست خارجی کشورها (سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، نظامی) هیچ‌کدام به اندازه عامل فرهنگی پایداری و تأثیرگذارتر از دیپلماسی فرهنگی نیست. اهداف و منافع ملی می‌تواند با به کارگیری سرمایه فرهنگی به بزرگ‌ترین ظرفیت و فرصت ملی و بین‌المللی جمهوری اسلامی ایران تبدیل شود و هیچ ظرفیتی نمی‌تواند به اندازه دیپلماسی فرهنگی برای تعامل اثربخش با جهان امروز کارآمد باشد.

از منظر تنویریک می‌توان اذعان داشت که اساساً منظور از دیپلماسی فرهنگی، تلاش برای درک، آگاهی، مشارکت و تاثیر بر افکار عمومی نهادها، سازمان‌ها و دولت‌های سایر کشورهاست. در این فرایند، فرهنگ یک ملت به جهان بیرون عرضه می‌شود و خصوصیات خاص فرهنگی ملت‌ها در سطوح دوجانبه و چندجانبه تبادل می‌یابند. بنابراین یکی از حساس‌ترین مسائل مدیریت استراتژیک فرهنگی مکانیسم، به کارگیری ابزار و ظرفیت‌های فرهنگی برای تاثیر بر افکار عمومی و دولت‌های سایر کشورها می‌باشد.

عرصه دیپلماسی عمومی فرهنگی باعث می‌شود که فرهنگ و اندیشه فرهنگی نظام، که در عرصه‌های مختلف نظری، سیاست‌گذاری، تصمیم‌گیری و الگوهای رفتاری دولت جلوه‌زا است، به افکار عمومی جهانیان منعکس و جایگاه و منزلت واقعی خود را در نظام بین‌المللی پیدا کند. در غیر این صورت با تصویر ناصحیح، عملاً عرصه به نفع بین‌های ناصحیح و گاه ناشایست از نظام فرهنگی تغییر یافته و زمینه را برای «کل‌گری» نوع اجماع و توافق جهانی علیه فرهنگ و تمدن غنی کشور فراهم می‌آورد.

این کتاب بر آن است تا با تبیین مبانی این روش، ضمن استناد به رویکردهای نظری سیاست خارجی به مطالعه نقش دیپلماسی فرهنگی در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران بپردازد. در این راستا ایجاد «شناخت» و رابطه میان فرهنگ و دیپلماسی بحث خواهد شد. در این کتاب همچنین، چگونگی تاثیرگذاری عوامل فرهنگی بر دیپلماسی در دو سطح «طراحی» و «اجرا» بررسی شده و سپس، چگونگی استفاده مؤثر از «قدرت نرم» در پیشبرد دیپلماسی تجزیه و تحلیل خواهد شد.